

Generella rutiner

för att upptäcka, bemöta och behandla vuxna patienter som utsatts för våld i nära relationer

Fakta om våld i nära relationer

- Våld medför stora ohälsokonsekvenser
- Våldsutsatta känner många gånger skuld och skam och berättar därför sällan spontant om sin utsatthet
- Våld förekommer i alla åldersgrupper, samhällsklasser och i både hetero och homosexuella relationer
- Våld är det brott mot lagen och alltid farligt
- Våldsutsatta är känslomässigt bundna till förövaren

Hälso- och sjukvårdens ansvar

- Undersök våld som en möjlig bakomliggande faktor för ohälsa
- Erbjud adekvat vård och stöd till våldsutsatta
- Vid behov samordna insatser med andra aktörer till exempel kommuner
- Gör orosanmälningar till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa

Fråga på rutin

Hur ska man fråga?

- Tala ostört med patienten
- Lyssna, fråga och tro på patienten
- Bekräfta att våld är orätt men kritisera eller skuldbelägg inte förövaren
- Påtala att våld är brotligt och erbjud hjälp att göra en polisanmälan
- Motivera till fortsatt kontakt
- Använd auktoriserad tolk vid behov

Förslag till inledning

- Eftersom vi vet att det inte är ovanligt med våld i nära relationer ställer vi frågor om våld till alla vi möter.

Förslag till frågor

- Hur har du det i din/dina nära relationer?
- Känner du dig trygg i dina nära relationer?
- Känner du att du kan tala fritt om vad du tänker och känner?
- Känner du dig kontrollerad eller begränsad av din partner eller annan närstående?
- Brukar din partner uttala sig kränkande eller nedvärderande om dig och det du tycker, tänker eller känner?
- Har du någon gång blivit slagen, sparkad, knuffad eller på annat sätt fysiskt skadad av din partner?
- Har du någon gång tvingats till eller utsatts för sexuella handlingar mot din vilja?
- Är du i nuläget rädd för din partner eller någon annan i din omgivning?

Fråga på indikation

Hur ska man fråga?

- Patientens förklaring eller reaktioner stämmer inte överens med skadorna eller symtomen
- Tidigare sjukvårdsbesök med oklar skade- eller symtombild
- Partner/förälder är kontrollerande och överbeskyddande
- Svårigheter i samband med fysiska undersökningar
- Långvarig sjukskrivning med svårbedömd sjukdom
- Upprepad sjukvårdskontakt med olika skador eller symptom
- Blåmärken/skador av olika ålder

När patienten har utsatts för våld i nära relationer

Generella råd

- Erbjud förnyad kontakt – gärna med psykolog eller kurator om det finns att tillgå.
- Erbjud hjälp att förmedla kontakt med andra myndigheter vid behov.
- Berätta att våld är brotligt och erbjud hjälp med att göra en polisanmälan. Obs Patienten avgör om en polisanmälan ska göras!
- Påtala sambandet mellan våld och ohälsa.
- Använd inte familjebehandling/parsamtal när någon av parterna utövar våld.
- Ta hjälp av andra på din enhet – våld väcker starka känslor och man kan behöva prata med någon efter ett möte med en våldsut-satt person.

Bedömning av säkerhet och risk

- Har våldet ökat i omfattning på sistone?
- Finns det risk för att våldet ökar nu när du har berättat?
- Har förövaren/förövarna hotat att döda dig?
- Kan du återvända hem?
- Var befinner sig förövaren för tillfället?
- Har du någon du kan bo hos om du behöver lämna hemmet?
- Har du någonsin funderat på att ta livet av dig?
- Fråga alltid om det finns barn i familjen.
- Fråga alltid var barnen befinner sig.
- Har förövaren någon gång hotat eller slagit barnen?
- Anmäl till socialtjänsten om det finns misstanke om att barn far illa.

Dokumentation

- Att en patient har utsatts för våld ska dokumenteras i patientens journal. Även misstanke om våld kan dokumenteras.
- Tecken och symptom av våldet samt patientens berättelse skall dokumenteras.
- Vid fysiska skador dokumenteras typ av skada, skadans storlek, färg och form samt lokalisation. Dokumentera gärna genom att fotografera.
- Dokumentation är ett viktigt underlag för en eventuell polisanmälan, nu eller vid ett senare tillfälle.
- Vid en polisanmälan genomförs en rättsmedicinsk undersökning.
- Graden av fysisk och psykisk skada samt behov av behandling bör bedömas.
- Spårsäkringssatser för sexuella övergrepp ska finnas på alla sjukhus och vårdcentraler och innehåller allt som behövs inklusive instruktioner.

Viktiga telefonnummer

Nationellt

Kvinnofridslinjen (kristelefon dygnet runt)	020-50 50 50
Terrafem (jourtelefon, olika språk)	020-52 10 10
BRIS – vuxna	077-150 50 50
BRIS – barn	116 111
Brottsofferjouren	0200-21 20 19

Länet

Kvinnofridsmottagningen	020-410 420
Mansmottagnigen	076-810 50 50
Centrum för kvinnofrid i Skellefteå	020-61 60 60
Juridikjouren Umeå	090-77 97 00

Lokalt

Polisen _____

Socialtjänsten _____

Kvinnojour eller tjejour _____

-finns i Lycksele, Skellefteå, Storuman, Umeå och Vilhelmina